

גליון 315
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרותים בתמונה

סיפורי חז"ל

בלק בן צפור קוסם גדול היה, והיה עוסק בכשפנות על ידי צפור. עשה לו דמות צפור אחת, ראשה, גופה ורגליה משל זהב, פיה משל כסף וכנפיה משל נחושת קלל, הניח בפיה לשון של אותה צפור ששמה "ידוע" והעמידה בחלון ביתו, ביום מול אור השמש, ובלילה שיפול עליה אור הירח. ושם היתה עומדת שבעה ימים רצופים, והוא מקטיר לה קטורת ומקריב לה קרבנות, ועושה לה כל מיני השתחויות ועבודות. כיון שעברו שבעה ימים, היתה אותה צפור מתחילה לכשכש לשונה בפיה, וכשהיו נוקדים לשונה במחט של זהב, היתה מדברת גדולות ומגידה עתידות, על ידי צפור זו ראה בלק וידע מה שבני אדם אחרים אינם רואים ולא יודעים. ביום מן הימים פרצה אש ושרפה כנפיה של אותה צפור, כיון שראה כך, אחזתו אימה ופחד, אמר מכוחם של ישראל חורכו כנפי ציפורי, עתה ילחכו כל סביבותינו

(זוהר ח"ג קפד, ב)

פרשת השבוע

קום לך אתם וגו' ויחר אף אלוקים כי הולך הוא וגו' (כ"ב - כ' - כ"ב) הקשה הרה"ק מטשעבין זיע"א, מצד אחד הקדוש ברוך הוא אמר לבלעם "קום לך אתם", ומאידך כתוב "ויחר אף אלוקים כי הולך הוא". ותירץ הגאון ע"ד מעשה בעשיר אחד שהתגורר מחוץ לעיר, וכשהיה בא לתוככי העיר היה עושה זאת ברגליו, ופעם אחת כשהיה לו דין תורה עם יהודי, הגיע לבי"ד כשהוא רכוב על עגלה גדולה ומפוארת, רתומה לארבעה סוסים, כדי להראות את רוב עושרו וגדולתו. הוכיחו הרב: הלא תמיד אתה מגיע לעיר ברגלך, וכאן כדי לקבור יהודי הנך רוכב על כרכרה מפוארת? כן הדבר כאן, שבלעם הרשע בדרך כלל היה הולך ברגל ולא היה משתמש באתונו, ודווקא עכשיו רכב על אסונו. וזה מה שנאמר "ויחר אף ה' כי הולך הוא" כי בדרך כלל הוא הולך. ואילו כאשר בא לקלל את בני ישראל הוא רוכב על אתונו.

וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם וגו' (כ"ב - ז') וברש"י: וקסמים בידם, כל מיני קסמים, שלא יאמר אין כלי תשמישי בידי. מסופר על מעשה שהיה בימי הגדה"ק מוילנא זיע"א, שהגיע אדם לחצר בית הכנסת הגדול שבוילנא, והראה מופתים נפלאים, גם גילה סודות ועתידות בפני כל. כאשר באו לספר זאת להגר"א, הורה לבדוק אם בשעת מעשה אוחו בידו חפץ כל שהוא. ומששבו והודיעוהו כי אכן תופס בידו מקל, ציוה עליהם ליטול זאת ממנו, ותיכף ומיד סר כוחו מעליו, ופסק מנפלאותיו. לאחר מכן הסביר הגאון מוילנא, שמפסוק זה למד זאת, הן הלא נאמר בזקני מדין שבאו לבלעם וכלי תשמישו בידם, הוי אומר שכל כח הקוסמים תלוי בנקיטת חפץ כלשהו בידם, לפיכך מששמע שהאדם הזה אכן אוחו חפץ בידו, ידע כי הוא עושה כל ענייניו בכשפים, ובהעדר המקל יותר ממילא בלא כח.

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:31 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:06

בלק

זמני כניסת שבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28

מעשה שהיה

בקארלין, אשוב אל ביתי, נאנח. הרעים נפרדו, המלמד נסע לביתו והחנווני נותר בחצרו של רבי שלמה, ממתין בקוצר רוח ליום שבו ייקרא אל חדרו של הצדיק. באחד הימים ניגש אליו הגבאי, הצדיק קורא לך, בישר. החנווני הנרגש נכנס בגיל ורעדה אל חדרו של הרבי, סוף סוף אקבל את הברכה, חשב לעצמו. אולם הצדיק מקארלין לא התייחס כלל למצוקתו, עוד ימים מספר אצא לנסיעה וברצוני שתצטרף אלי, אמר. מרכבתו של רבי שלמה נסעה ראשונה, אחריה מרכבותיהם של חסידיו, מדי פעם עצרו המרכבות בכפרים ובעיירות, והצדיק היה פונה אל בית המדרש להתוועד עם יהודי המקום. שעת לילה מאוחרת, ההתוועדות הסתיימה זה מכבר, החסידים ישנים על ספסלי בית המדרש, גם החנווני העייף מנסה לחטוף תנומה קלה, לפתע הוא שומע צעדים הקרבים לעברו, וקול הקורא בשמו, הוא פוקח את עיניו ורואה לפניו את הרבי, בוא לחדרי אומר הצדיק, החנווני קם בוריות, נוטל את ידיו וצועד בעקבות הרבי. הם נכנסים לחדר קטן, רבי שלמה מתיישב והחנווני נותר לעמוד ביראת כבוד. זקוק הינך לברכה, פותח הצדיק, החנווני מהנהן בראשו כשליבו הולם בהתרגשות. אם תיתן לי שלוש מאות רובל, יהיו לך בנים, אומר הצדיק בקול חרישי. שלוש מאות רובל? תמה החנווני, זהו הון עתק, איני גביר וגם לא בן גבירים, אולי אוכל לקבל הנחה? שאל, הרבי מנענע בראשו לשלילה, ואומר: "שלוש מאות רובל, לא פחות ולא יותר" החנווני מנסה להתמקח, אך כשהוא מבחין בנחרצות הצדיק הוא מבין כי אין הנחות, אם רצונו להיפקד ולהיוושע, עליו לשקול לידי הרבי את הסכום הענק בשלמותו. שלוש מאות רובל טבין ותקילין. אתייעץ עם רעייתי הוא מפטיר, ועם שחר עוזב את העיירה כשפניו מועדות אל ביתו. כשסיפר לאשתו את כל השתלשלות העינים, הגיבה בתדהמה: סירבת, איך יכולת? שנים רבות כל כך התייסרנו וחיכינו, אני מוכנה לוותר על כל אשר לנו, העיקר שנזכה להכניס אור ושמחה אל ביתנו, עולל קטן ומתוק שווה בעיני יותר מכל אוצרות תבל.

אל תדאגי עדיין לא מאוחר, אני יודע היכן שוהה הצדיק, ואם אודרו אשיג אותו ואתן לו את הכסף, השיב הבעל ויצא מיד לדרך. לשמחתו של החנווני, רבי שלמה וחסידיו לא עזבו עדיין את העיירה. החנווני ניגש אל הצדיק והושיט לו צרור, הנה הכסף רבי, שלוש מאות רובל לא פחות ולא יותר. לתימהונו, סירב הצדיק לקחת את הצרור מידי, כבר איחרת את המועד נאנח, איחרתי? נדהם החנווני, וכי שטר חוב הוא זה? מדוע יום אחד משמעתי כל כך. הצדיק לא השיב מאומה. מאוכזב שב החנווני אל ביתו.

סעו אל הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א (יומא דהילולא כ"ב תמוז) סיפור זה התרחש באחת העיירות לפני למעלה ממאתיים שנה. ידידות מוזרה נרקמה בין המלמד לחנווני, שניהם היו נשואים שנים ארוכות, ובבתיים שררה דממה מעיקה, חשוכי בנים היו. שניהם לעיתים שוחחו על צרתם, מנסים לעודד איש את רעהו, וכאבם המשותף קרבם זה לזה. באחד הימים סיפר המלמד לחנווני ששמע על כוח ברכתיו של הרה"ק "בעל התניא" זיע"א, הבה ניסע אליו שנינו, אולי גם אנו ניוושע מברכותיו של הצדיק, הציע כשנימת תקווה בקולו.

נסעו השנים לליאזנא, המתינו יחד עם יהודים רבים שגם הם המתינו לשעת הכושר להיכנס בקודש פנימה. כשהגיע הרגע הנכון וזכו להיכנס ל"יחידות", סיפרו בכאב ובדמעה על הצרה המשותפת שלהם, וביקשו את ברכת הצדיק לזש"ק. הסתכל עליהם הרבי הקדוש בעיניים רחמניות ואמר בכאב: "לא אוכל לעזור לכם, סעו אל הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א, אולי הוא יוכל להושיע אתכם". כשהגיעו לקארלין וביקשו להיכנס אל הרבי, אמרו להם החסידים, אצלנו אין תור מסודר לכניסה ליחידות אצל הרבי, הרבי עצמו קורא לאנשים הזקוקים לישועה וברכה. שבו עימנו וחכו בסבלנות עד שתיקראו לחדרו של הרבי.

ישבו השניים בקארלין וחיכו. באחד הימים החליט המלמד הסקרן להביט מקרוב בעבודת הקודש של רבי שלמה מקארלין, אנא אל תסגור הלילה את דלת ביתו של הרבי, ברצוני להגיע אחר חצות ולהציץ במעשי הצדיק בשעה זו, ביקש מהגבאי. לאחר הפצרות מרובות הסכים הגבאי לבקשתו, בשעת לילה מאוחרת הגיע המלמד אל ביתו של הרבי, משך בידית וגילה שהדלת נעולה, הגבאי שכח את הבטחתו, הבין. הוא רצה לסוב על עקבותיו כשלפתע שמע את רבי שלמה קורא לגבאי, ומורה לו, פתה את הדלת, האיש הניצב על הסף רוצה לראות את עבודתנו. המלמד נרעד, מעדיף היה שהאדמה תפצה את פיה ותבלע אותו, הגבאי הכניס אותו לחדרו של הצדיק, הוא ראה שני נרות דולקים ושלולית גדולה על הארץ, אחר כך פגשו עיניו את עיני הצדיק, פניו של רבי שלמה היו רטובות מדמעות, כנראה נקוותה השלולית מבכיו של הרבי, חלפה מחשבה מהירה בראשו של המלמד הרועד. ראית מה מעשינו אחרי חצות הלילה? שאל רבי שלמה כשנימת תוכחה בקולו, ומיד הוסיף "דע, כי בנים לא יהיו לך".

בבוקר סיפר המלמד לרעהו החנווני את קורותיו בלילה האחרון. אם הרבי אומר שלא יהיו לי בנים אין טעם לשהייתי

צישל ונמשל

נאום בלעם בנו בעור ונאום הגבו שתום העין וגו'

(כ"ד – ט"ו)

צריך להבין מדוע בלעם מתפאר ואומר שהוא שתום העין וכי בעבור שהוא מוכה בסנוורים יהיה איש מכובד? והענין יובן על פי:

משל לשני סוחרים שהלכו עם סחורתם ליום השוק כדי למכור את הסחורה, לאחד היתה סחורה משובחת מאד, ולשני היתה סחורה עם חסרונות. הנה בעל הסחורה המשובחת שמח כאשר בא אליו איש מבין וחכם ויודע בטיב הסחורות, כיון שאיש שמבין לא יתוכח אתו הרבה, אלא יקנה את הסחורה ויתן לו את מחירה המלא, אבל בעל הסחורה הגרועה אינו מעוניין שיבוא אליו אדם שמבין, כיון שהוא ירגיש את החסרונות, אלא כל רצונו שיבוא קונה שלא בקי בטיב הסחורה, או שיבוא קונה שעניו כהות, או שיבוא בין השמשות, כדי שלא ירגיש בגרעון שיש בסחורה.

והנמשל: כי הקדוש ברוך הוא לפניו נגלו כל הדורות כולם, והתחלפות מדרגותיהם, והנה הדורות היקרים שאין בהם דופי וכולם צדיקים, הראה לאבות הקדושים, כיון שהאבות הם סוחרים שמבינים, ובראותם סחורה יקרה ומשובחת כזאת ודאי יברכו אותם מכל הלב, אבל הדורות שבגלויות שיש בהם גם חסרונות לא רצה הקדוש ברוך הוא להראות אותם לסוחרים שמבינים, כיון שאם יראו את חסרונם לא יברכו אותם כראוי, ולכן בחר הקדוש ברוך הוא בנביא אחר ששמו בלעם שעניו כהות, והוא רואה כמו אדם שעניו כהות שרואה רק את המראות והגוונים, דהיינו רק את המעלות ולא ירגיש החסרונות ויברכם בלב שלם. וזה שהתנצל בלעם לפני בלק שהוא מברך אותם, ושהקדוש ברוך הוא מעוניין בברכותיו, ולזה אמר נאום בלעם בנו בעור ונאום הגבר שתום העין, מחוזה שדי יחוזה, כלומר שאינו רואה כי אם מה שמראים לו. ולפי זה מובן מה שאמרו במדרש (ריש עקב) שכל מה שישראל אוכלים בעולם הזה הוא מכח ברכותיו של אותו רשע, כיון שהוא לא רואה את חסרונם ומברך אותם

(אהל יעקב)

הצדיקים הללו לא יכולים להבין את כאבי, רטן לעצמו, והחליט לא לנסוע עוד, לא לקארלין ולא לליאזנא. חלפה תקופה ארוכה, עסקיו של החנווני לא הצליחו כבעבר, בלית ברירה נסע לליאזנא לבקש את ברכתו של "בעל התניא". כשנכנס ליחידות, שאל אותו הרבי, היית אצל רבי שלמה מקארלין? הייתי וחבל שהייתי, נאנח החנווני, שבועות ארוכים חיכיתי עד שיקרא לי הצדיק ויברך אותי, כשסוף סוף קרא לי הצדיק אליו, התחיל לדרוש הון עתק תמורת הברכה, כשהבנתי שאין טעם להתמקח אמרתי לו שאשאל את אשתי. אשתי הסכימה מיד לתת שלוש מאות רובל, ושבתי אל הצדיק והכסף בידי, אך למרבה תימהוני ואכזבתי, סירב רבי שלמה לקבל את הכסף וטען שאיחרתי את המועד. וכי בעניינים כאלו אפשר לאחר את המועד? שאל בתמיהה.

הרבי "בעל התניא" הביט בו בעצב ואמר: דע לך כי נענשת על שביזית תלמיד חכם, על פי הדין המבוזה תלמידי חכמים מתחייב בתשלום קנס של ליטרת זהב, ערכה של ליטרת זהב בימינו שווה לשלוש מאות רובל, הפוסקים נחלקו האם המשלם את הסכום הזה, פטור רק בדיני אדם או שהוא נפטור גם מעונש בדיני שמים. רבי שלמה רצה לעזור לך והוא המתין ליום פטירתו של הפוסק, שלדעתו תשלום הקנס פוטר ומנקה כליל את החוטא. ביום הפטירה של הצדיק נשמתו עולה וזורחת, ובבית דין של מעלה נפסקת ההלכה כמותו, לו היית שומע בקולו של רבי שלמה ונותן מיד באותו יום שלוש מאות רובל, היו מוחלים לך בשמים על עוונך, והיית זוכה לזרע של קיימא, אך אתה איחרת את המועד. מעולם לא ביזיתי תלמיד חכם, טען החנווני האיש, היחיד שאולי פגעתי בכבודו היה יששכר דב מקבילניק, אך הוא היה יהודי פשוט. ר' יששכר דב היה תלמיד חכם אמיתי ובעל רוח הקודש, ואף זכיתי ללמוד תורה מפיו, השיב הרבי, בגלל שהוא היה מורי ורבי, לא יכולתי אני למחול על כבודו ולכפר ולנקות את עוונך, זו הסיבה ששלחתי אותך אל רבי שלמה מקארלין, הוא לא היה תלמידו ולכן יכול למחול על כבודו. החנווני פרץ בבכי, הרבי הביט בו בחמלה והשתתף בצערו על ההודמנות שהוחמצה.

צ'ין אדם לחברו

קופות הצדקה ביטלו קיטרוג מסופר בשם הרה"ק ה"אווהב קטרוג גדול בשמים ממעל על תושבי העיר אפטא. וכל מה שמיכאל המלאך אפטרופסא רבא דישראל, היה מלמד זכות על ישראל, עמד נגדו המקטרג ואומר שגם אצל עכו"ם יש זכות הזה. אבל היה המנהג באפטא, שבכל שמחה גדולה העמידו על שלחנות הסעודה שלש קופות של צדקות העיר, והמליץ המלאך מיכאל מכח הזה והמקטרג נסתם פיו, כי בעכו"ם אין זכר של חסד בעת שמחותיהם, רק הוללות ושכרות.

נמנע מלהסתפר כדי שלא לבייש:
סיפר תלמיד אחד שהיה פעם יחד עם הגה"צ רבי פינחס שיינברג זיע"א בחדרו בישיבה, וכאשר רבו נעמד ממקומו, סבר התלמיד שקם ללכת, ולכן הזיו ממנו את הכסא מאחוריו. רבו לא הבחין בכך ושב להתיישב, ונפל. כשקם והתיישב על כסאו, הבין את הרגשתו הנוראה של התלמיד וקרא מיד לעברו, "הכל משמים לא קרה לי ב"ה שום דבר", והוסיף בבדיחותא, "לא משנה מה עם הראש, העיקר מה שיש בפנים". ומסופר שבאותה תקופה כאשר באו לספר את שיער ראשו, ביקש רבי פינחס להימנע. התלמידים התפללו למה לא הסתפר כהרגלו, אך אותו מקורב הבין היטב, הוא חשש שמא תגלה המכה ואותו

תלמיד יתבייש על שגרם כזאת לרבו, לכן נמנע מלהסתפר עד שהמכה חלפה.

יהודי של הקב"ה

השעה מאוחרת כבר אחרי חצות, הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א יושב בחדרו שקוע בלימודיו ואור קלוש של מנורה רעועה האיר את הספר שלפניו. לפתע נשמעו דפיקות בדלת, איכר שיכור כלוט עומד בחוץ ונוקש על הדלת ואומר: קר לי ובמטה חמה חשקה נפשי, היאך מעיז השיכור? מה לו ולביתי? הרהר הצדיק. אחרי רגע חשב לעצמו, למעשה מה לו לזה בעולמו של הקב"ה? ואם הבורא מתרצה לו מדוע אסרב אני? קם ופתח את הדלת והציע לו מטה.

להקשיב לכל יהודי

מעשה בהגה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א שהלך בימות החמה להתרחץ בימה של ליבוי, יום אחד ראה אותו אחד ממקורביו יושב בבית המדרש בקרן זווית, ומשוחח עם הדיוט שבהדיוטות, רבנו, אמר לו הלה אחר כך, כלום יש דברים בינו להדיוט זה שאינו שונה אלא בתהלים, השיב לו רבי חיים: אתם רואים עצמכם גדולים וטובים ממנו, ואינו לפי כבודכם לספר עמו, אבל אין אתם מעלים על הדעת שמא לבו של יהודי זה מלא צרות ודאגות, ואין לו אדם להשיחן לפניו.

פילולא דצדקיא

שבת קודש י"ז תמוז
יהודה בן אשר (בן הרא"ש - ה"א קנ"א)
יום ראשון י"ח תמוז
הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי מטאלטשאוא
ב"ר אשר אנשיל (תולדות אדם - תרט"ז)
הרה"ק רבי יעקב אריה מראזמין ב"ר שלמה
(תרל"ד)
יום שני י"ט תמוז
הרה"ק רבי אהרן שמואל ב"ר ישראל
(תפארת שמואל על הרא"ש (תל"ט))
הרה"ק רבי מאיר תאומים ב"ר יוסף (אבי
הפרמ"ג - תקל"ג)
יום שלישי כ' תמוז
הרה"ק רבי נתן נטע האנווער הי"ד ב"ר
משה (שערי ציון - תפילות - (תמ"ג))
יום רביעי כ"א תמוז
רבי אליהו ב"ר משה לואנץ (בע"ש
מווארמס - שצ"ו)
יום חמישי כ"ב תמוז
הרה"ק רבי שלמה מקארלין ב"ר מאיר הלוי
(תקנ"ב)
הרה"ק רבי אורי פייבל מקריסניפולי
ב"ר אהרן (אור החכמה - תקע"א)
יום שישי כ"ג תמוז
רבינו משה קורדיבירו ב"ר יעקב (רמ"ק -
ש"ל)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פאזונה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים ופסוקים חריפים על המעשים.

שנים מקרא ואחד תרגום (ה')

א) אם הוא מסופק אם קרא שנים מקרא ואחד תרגום, או לא, יש להחמיר ולקרוא מה שמסופק. (שבט הקהתי ח"ה סימן ס"ט)
ב) קטנים שהגיעו לחינוך יש לחנכם וללמדם לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בטעמים, ואם קשה להם כל הפרשה, יקראו רק חלק מהפרשה, ותלוי לפי הגיל. (תשובות והנהגות ח"א סימן רס"א)
ג) פסוק האחרון של הפרשה, טוב לכופלו ולחזור ולאומרו אחרי שאמר התרגום על פסוק זה, כדי לסיים בתורה. (ש"ע הרב סימן רפ"ה סעיף ג')